

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
UNIVERSITETI I TIRANËS
FAKULTETI I EKONOMISË
DEPARTAMENTI I MANAXHIMIT

Punimi i disertacionit me temë:

PARTNERITETI PUBLIK PRIVAT -

Koncesionet si një mënyrë menaxhimi dhe financimi i shërbimeve publike

Disertanti:

Msc. Durim KRAJA

Drejtuesi:

Prof. Dr. Andrea KOXHAI

Tiranë, Shtator 2015

Përmbajtja

Abstrakt	1
Hyrje	3
Qëllimi i Studimit	5
Pyetjet dhe dilemat	6
Metodologjia e kërkimit	7
Kontributi i Studimit.....	14
Struktura e punimit	15
Kufizimet e punimit.....	16
Bibliografia e shfrytëzuar	17
KREU 1: Rishikim i literaturës: Përkufizimi i PPP-ve dhe karakteristikat e tyre	18
1.1 Përkufizimi i PPP-ve	18
1.1.1 Përkufizimi	18
1.1.2 Spektri publik-privat.....	19
1.1.3 Objekti i PPP-ve	21
1.2 Llojet kryesore të PPP-ve	22
1.2.1 Koncesionet	22
1.2.2 Iniciativa private e financimit.....	24
1.2.3 Ndërmarrjet e përbashkëta.....	24
1.2.4 Shkalla e përfshirjes së sektorit privat.....	26
1.3 Historiku i PPP-ve	27
1.4 Problemet në praktikën e PPP-ve	29
1.4.1 Performanca e produktit	31
1.4.2 Performanca e procesit	32
1.5 Avantazhet dhe disavantazhet e PPP-ve.....	34
1.6 Konteksti Evropian dhe Amerikan i PPP-ve	44
1.6.1 Konteksti Evropian.....	44
1.6.2 Dokumenti Jeshil i BE-së mbi PPP-të.....	46
1.6.3 Koncesionet dhe ndërmarrjet e përbashkëta në BE.....	47
1.6.4 PPP-të në Shtetet e Bashkuara të Amerikës	48

KREU 2: Koncesionet, një kontrate PPP-je.....	51
2.1 Hyrje	51
2.2 Koncesionet	53
2.2.1 Koncepti i marrëveshjeve te koncesionit.....	53
2.2.2 Gjendja aktuale	55
2.2.3 Mbretëria e Bashkuar	56
2.2.4 Spanja	58
2.2.5 Portugalia.....	60
2.2.6 Holanda.....	63
2.2.7 Shtetet e Bashkuara te Amerikës	64
2.2.8 Vende te tjera.....	67
2.3 Efektiviteti financiar dhe motivet	68
2.3.1 Mbretëria e Bashkuar	71
2.3.2 Spanja	73
2.3.3 Portugalia.....	75
2.3.4 Holanda.....	76
2.3.5 Shtetet e Bashkuara te Amerikës	77
KREU 3: Koncesionet në Shqipëri.....	78
3.1 Historiku i lindjes se koncesioneve ne Shqipëri.....	78
3.2 Legjislacioni dhe rregullimet përkatëse.....	79
3.2.1 Kronologjia legjislative dhe përputhshmëria me standardet	79
3.2.2 Vlerësimet e BERZH mbi ligjin Shqiptar të Koncesionit	80
3.2.3 Shqyrtimi i eksperiencës.....	83
3.2.4 Problematika ligjore sipas Raportit të SIGMA	84
3.3 Koncesionet infrastrukture	86
3.3.1 Aeroporti ndërkombëtar “Nënë Tereza” (TIA)	87
3.3.2 Koncesioni në Gjirin e Vlorës (PIA).....	90
3.3.3 Koncesionet në hidroenergji.....	94
3.4 Rast studimor 1: Koncesioni hidroenergjetik - Projekti i Ashtës	96
3.4.1 Projekti dhe historiku i zhvillimit të tij.....	96
3.4.2 Fakte mbi procesin e identifikimit për projektin e Ashtës	97
3.4.3 Marrëveshja e Koncesionit dhe lejet e dhëna për projektin e Ashtës.....	100
3.4.4 Statusi aktual i projektit të Ashtës	101

3.4.5 Përfitimet e komunitetit nga projekti.....	102
3.4.6 Qëllimi i këtij rasti Studimor.....	102
3.4.7 Dy mësimet nga projekti i Ashtës.....	103
3.4.8 Vlerësime ligjore ne raport me projektin e Ashtës.....	104
3.4.9 Mungesë përcaktimi ligjor për propozimet e kërkuara.....	106
3.5 Rast studimor 2: Koncesioni hidroenergjetik në lumin Devoll.....	108
3.5.1 Projekti i Devoll Hydropower Sh.A. (DHP).....	108
3.5.2 Impakti social-ekonomik i projekteve të koncesionit.....	114
3.5.3 Partneriteti ndërmjet autoriteteve publike dhe shoqërisë DHP.....	117
3.6 Një qasje për modelin shqiptar të koncesioneve.....	119
3.6.1 Problematika e PPP-ve në Shqipëri.....	119
3.6.2 Probleme lidhur me performancën e koncesioneve në Shqipëri.....	120
3.6.3 Një qasje për problematikën e kontratave koncesionare në Shqipëri.....	124
3.7 Një propozim për kontratat e ardhshme koncesionare në Shqipëri.....	129
3.7.1 - Studimi i projektit.....	130
3.7.2 - Krijimi i një bilanci mundësish.....	130
3.7.3 – Kompetencat e administratës publike.....	131
3.7.4 - Deri në çfarë niveli duhet të japë me koncesion Qeveria?.....	131
3.7.5 – Interesat e taksapaguesve.....	132
3.7.6 - Transferimi i risqeve.....	133
3.7.7 - Privatizim apo Partneritetet Publik dhe Privat?.....	134
KREU 4: Tendencat e zhvillimit të PPP-ve.....	137
4.1 Mësimet e deritanishme nga PPP-të.....	137
4.1.1 Shpresat.....	138
4.1.2 Vlera në para.....	139
4.1.3 Përdorimi i mësimëve për përmirësime të ardhshme.....	140
4.2 Objekti i ardhshëm i PPP-ve.....	142
4.3 Tendenca te reja të PPP-ve.....	145
4.3.1 Strategjitë e portofolit.....	145
4.3.2 Programe të PPP-ve.....	146
4.3.3 Rajonet.....	147
4.3.4 PPP si një zgjidhje strategjike.....	147

KREU 5: Konkluzione dhe rekomandime	149
5.1 Kushtet për sukses	149
5.2 Konkluzione	151
5.3 Rekomandime për përmirësime në modelin shqiptar të koncesioneve	153
ANEKS 1 - pyetësi	158
ANEKS 2 - Pyetjet e ofertuesit gjatë procesit të tenderimit të projektit të Ashtës	162
ANEKS 3 - Analizë e rritjes së kostos të projektit të Ashtës	164
BIBLIOGRAFIA	170

TABELAT

Tabela I – Baza e të dhënave primare	10
Tabela II – Baza e metodologjisë së punimit	13
Tabela 3.1: Infrastruktura ligjore për PPP/Koncesionet në Shqipëri	84
Tabela 3.2: Aksionarët e TIA	87
Tabela 3.3: Të dhëna mbi trafikun ajron në TIA.....	89
Tabela 3.4 – Kapaciteti i projektuar i magazinimit të hidrokarbureve nga PIA.....	91
Tabela 3.5 Statusi i koncesioneve të dhëna nga Qeveria Shqiptare deri në 31.12.2009	94
Tabela 3.6: Numri i kontratave koncesionare në hidroenergji në Shqipëri 2007-2013	95
Tabela 3.7: Termat e kontratës për HPP Lozhan-Grabovë, Skënderbegas-Çekin dhe Banjë	118
Tabela 3.8: Termat e kontratës për HPP Molgicë, Kokël dhe Banjë.....	118

FIGURAT

Figura I: Lidhja Konceptuale e Metodave	13
Figura 1.1: Spektri publik privat (Börzel & Risse, 2002)	20
Figura 1.2: Shkalla e PPP-ve sipas përfshirjes së sektorit privat dhe risku i menaxhimit	27
Figura 2.1: Marrëdhëniet midis pjesëmarrësve në një bashkim të përkohshëm në një projekt specifik (bazuar në Yescombe, 2002)	52
Figura 3.1: Numri i pasagjerëve në TIA gjatë viteve në koncesion (<i>në mijë</i>).....	89
Figura 3.2 – Pesha që çdo produkt në kapacitetin total prej 43.000 metër kub	91
Figura 3.3 – Vlerësimet ligjore dhe përkatesia e tyre ne raport me të dhënat e pamjaftueshme.....	105

Figura 3.4: Programet mbi mjedisin dhe impaktin social – Banja HPP..... 117

Figura 3.5: Programet mbi mjedisin dhe impaktin social – Moglice HPP..... 117

SHKURTIMET

AK	Autoriteti Kontraktues
ANT	Aeroportit Ndërkombëtar i Tiranës
ATRAKO	Agjencia e Trajtimit të Koncesioneve
BBO	Blerje-Ndërtim-Operim (Ang. Buy-Build-Operate)
BE	Bashkimi Evropian
BEI	Banka Evropiane e Investimeve
BLOT	Ndërtim-Qira-Operim-Transferim (Ang. Build-Lease-Operate-Transfer)
BOO	Ndërtim-Zotërim-Operim (Ang. Build-Own-Operate)
BOOT	Ndërtim-Zotërim-Operim-Transferim (Ang. Build-Own-Operate-Transfer)
BOT	ndërtim- operim- transferim
BOT	Ndërtim-Operim-Transferim (Ang. Build-Operate-Transfer)
DB	Projektim-Ndërtim (Ang. Design-Build)
DBF	Projektim–ndërtim–financim (Ang. Design-Build-Finance)
DBFM	projektim–ndërtim–financim–mirëmbajtje (Ang. Design-Build-Finance-Maintenance)
DBFO	Projektim-Ndërtim-Financim-Operim (Ang. Design-Build-Finance-Operate)
DHP	Devoll Hydropower Sh.A
DHP	Devoll Hydropower
Direktivat e Komunitetit	I referohet direktivave të Këshillit të Evropës dhe/ose Parlamentit Evropian.
EBRD	Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
IFC	Korporata Ndërkombëtare Financiare
IPF	Iniciativë private e financimit
KNF	Korporata Ndërkombëtare Financiare
Komuniteti	I referohet, në varësi të kontekstit, Këshillit të Evropës, Parlamentit Evropian dhe Bashkimit Evropian, në veçanti ose dhe të treve së bashku.
KPU	Korporatat e Planifikimit Urban
KSP	Krahasuesi i Sektorit Publik
MDRK	Matrica e të Drejtave për Risistemim dhe Kompensim

METE	Ministria e Ekonomisë Tregtisë dhe Energjetikës
MRP	Menaxhimi i Ri Publik
MRP	Menaxhimin e Ri Publik
NHS	Shërbimit Kombëtar Shëndetësor (Britani e Madhe)
NRP	Planit Kombëtar Portugez të Rrugëve
O&M	Operim dhe mirëmbajtje (Ang. Operation and Maintenance Contract)
OJQ	Organizatrat Jo-Qeveritare
PDI	Planin për Infrastrukturat (Spanjë 1992)
PIA	Petrolifera Italo Albanese
PIR	Petrolifera Italo Rumena
PKB	Produktit kombëtar bruto
PMSM	Plani i Menaxhimit Social dhe Mjedisit
PPP	Partneritet Publik-Privat
PPPP	Programi i Partneritetit Publik-Privat
ROT	Rehabilitim – Operim – Transferim
RSH	Republika e Shqipërisë
SHBA	Shtetet e Bashkuara të Amerikës
SIGMA	Support for Improvement in Governance and Management
TEN	Sistemi i transportit Trans-Evropian
TIA	Tirana International Airport
VAN	Vlera Aktuale Neto
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave
ZKA	Zyra Kombëtare e Auditimit (Britani e Madhe)
KESH	Korporata Elektroenergjetike Shqiptare
CWE	ina Water & Electricity Corporation
KRRTRSH	Këshilli i Rregullimit të Territorit të Republikës së Shqipërisë